

22.1.2020

EOAK/158/2019

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää

POLIISIN JA SYYTTÄJÄN MENETTELY ESITUTKINNASSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi päämiestensä; A, B ja X Oy puolesta laatimassaan kantelussa oikeusasiamiestä tutkimaan viranomaisten toimintaa näiden tekemien tutkintapyyntöjen tutkinnassa.

Kysymys oli epäilystä hallinnan loukkauksesta ja vahingonteosta liikehuoneiston vuokrasuhteen purkamisen yhteydessä, jossa kantelijoiden näkemyksen mukaan heidän irtaimistoaan oikeudettomasti hävitettiin ja vahingoitettiin.

Kantelijan päämiehet olivat tehneet 4.11.2016 tutkintapyynnön Helsingin poliisilaitokselle em. asiassa. Asian johdosta Helsingin syyttäjänviraston kihlakunnansyyttäjä C teki tutkinnanjohtajan, rikosylikonstaapeli D esityksestä 31.3.2017 esitutkintalain 3 luvun 10 §:n 2 momentin perusteella päätöksen esitutkinnan rajoittamisesta (17/1269, E 17/2713). Päätöksen mukaan

Asiassa ei saada näyttöä, että kukaan olisi syyllistynyt asiassa rikokseen. Asia on pikemminkin sopimusoikeudellinen riita-asia vuokrasuhteen päättämisestä ja tilassa olleen omaisuuden palauttamisesta.

Asiassa saadun selvityksen perusteella olisi ilmeistä, että esitutkinnassa ei tulisi saamaan näyttöä siitä, että asiassa olisi tapahtunut rikosta. Yleisen käytännön mukaan tällaisesta tapauksesta seuraisi sakkorangaistus. Yleinen tai yksityinen tärkeä etu ei vaadi asiassa esitutkinnan toimittamista.

Asiassa tehtiin kantelijan toimesta uusi tutkintapyyntö 25.5.2017. Tämän asian kohdalla rikosylikonstaapeli D teki 27.10.2018 päätöksen, jonka mukaan asiassa ei ole syytä epäillä rikosta. Päätöksen mukaan asia on sama kuin aikaisemmassa rikosilmoituksessa, jonka esitutkinta on syyttäjän päätöksellä rajoitettu. D toteaa päätöksessään, että uudessa tutkintapyynnössä "ilmoittajat pitävät syyttäjän päätöstä puutteellisin tiedoin tehdyksi ja tuovat esille asiaa laajemmin".

Kantelussa arvostellaan päätöksiä puutteellisten tietojen perusteella tehdyiksi ja virheellisiksi, kun niissä on katsottu kysymyksen olleen riita-asiasta.

Päätösten mukaan epäiltyjen rikosten teko-aika oli 4.11.2016.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin kihlakunnansyyttäjä C:n selvitys ja valtakunnansyyttäjänviraston lausunto asiassa tehdyn esitutkinnan rajoittamispäätöksen osalta.

Rikosylikonstaapeli D:ltä hankittiin selvitys ja Helsingin poliisilaitokselta lausunto D:n tekemän esitutkintapäätöksen osalta.

Poliisilaitokselle osoitetussa selvitys- ja lausuntopyyntöissä pyydettiin kantelussa esitetyn arvostelun lisäksi kiinnittämään huomiota erityisesti

- asian käsittelyyn käytettyyn aikaan ottaen huomioon erityisesti epäiltyjen rikosten vanhentumisaika
- siihen, onko jälkimmäisessä tutkintapyyntöissä ollut ensimmäiseen verrattuna ”lisäaineistoa”
- siihen, olisiko D:n tullut saattaa asia esitutinnan rajoittamisesta päättäneen syyttäjän arvioitavaksi.

Käytettävissäni on ollut myös asian esitutkinta-aineisto.

3 RATKAISU

3.1 Esitutinnan rajoittamispäätös

3.1.1 Saatu selvitys

Kihlakunnansyyttäjä C viittaa selvityksessään päätöksensä perusteluihin.

Lisäksi C kertoo, että hänellä oli asiaa ratkaistessaan käytettävissään tutkinnanjohtajan kanssa käymänsä keskustelun ohella tutkinnanjohtajan rajoittamisesitys, tutkintailmoitus sekä asianosaisten poliisille toimittama selvitys vuokrasuhteesta ja tilassa olleesta irtaimistosta.

C toteaa selvityksessään olevan riidatonta, että kantelijoiden vuokria oli maksamatta, minkä johdosta vuokrasuhde oli purettu. Riidatonta oli myös, että osan omaisuudesta vuokralaiset olivat saaneet takaisin ja osa omaisuudesta oli viety jätelavalle.

C kertoo katsoneensa, että kysymys on siviilioikeudellisesta riita-asiasta muun muassa seuraavilla perusteilla:

- kysymyksessä oleva alivuokranantaja on saadun selvityksen mukaan lähettänyt vuokralaiselle kirjeitse ilmoituksen, jonka mukaan vuokrasopimus puretaan, ellei maksamattomia vuokria makseta 31.10.2016 mennessä, jolloin tilojen tulee olla tyhjä
- kirjeessä ilmoitetaan, että alivuokranantajalla on oikeus ottaa haltuunsa ja siirtää muualle omaisuus, jota ei ole poistettu huoneistosta viimeistään muuttopäivänä ja vähäarvoisen omaisuuden alivuokranantaja voi hävittää harkintansa mukaan ja muu noutamatta jäänyt omaisuus voidaan realisoida vuokralaisia enempää kuulematta sekä asia on ilmoitettu vuokralaisille myös viittauksin vuokrasopimukseen
- mistään ei ilmene, että kantelijat olisivat riitauttaneet em. ilmoitukset
- kysymys on yritysten välisestä vuokrasopimuksesta

Lisäksi C toteaa, että epäillyt rikokset ovat rangaistavia vain tahallisena. Saadun selvityksen perusteella alivuokranantajalla on ollut perusteltu käsitys, että omaisuus on hylättyä, koska vuokralainen ei ole niitä noutanut.

Valtakunnansyyttäjänvirasto katsoo lausunnossaan, että kysymyksessä olevassa liikehuoneiston alivuokrasopimuksessa ei ole sovittu, että vuokranantaja saisi siirtää tavarat huoneistosta vuokrasuhteen päättyessä. Tavaroiden siirtäminen olisi edellyttänyt vuokralaisen hyväksynnän eli että siirtämiselle olisi ollut nimenomainen lupa tai vaihtoehtoisesti sen, että tavarat olisivat olleet hylättyjä. Muussa tapauksessa tavaroiden siirtäminen olisi edellyttänyt viranomaisen myötävaikutusta. Valtakunnansyyttäjänviraston mukaan saadun selvityksen perusteella mikään näistä edellytyksistä ei ollut täyttynyt.

Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että koska tutkinnanjohtaja on tehnyt syyttäjälle esityksen esitutkinnan rajoittamisesta, tämä on katsonut asiassa olleen syytä epäillä tahallista rikosta. Rikosnimikkeiksi merkittyjen hallinnan loukkauksen ja vahingonteon lisäksi kyseeseen voisi valtakunnansyyttäjänviraston mukaan tulla myös omankädenoikeus.

Tahallisuutta arvioitaessa merkityksellistä on valtakunnansyyttäjänviraston mukaan se, onko vuokranantajan edustajalla ollut riittävät perusteet otaksua tavaroiden siirtämiselle olleen vuokralaisen lupa tai että tavarat olisivat olleet hylättyjä vai olisiko vuokranantajan edustajalla ollut velvollisuus varmistua asiasta tarkemmin.

Asiassa ei ole edes väitetty vuokralaisen antaneen luvan tavaroiden siirtämiseen. Asiassa on valtakunnansyyttäjänviraston mukaan jäänyt epäselväksi, mihin luulo tavaroiden hylkäämisestä oli perustunut. Koska vuokranantajan yksipuolinen ilmoitus mahdollisuudesta viedä tavarat pois on poikennut osapuolten välisestä kirjallisesta alivuokrasopimuksesta, arvioitavaksi tulee se, onko ilmoitus ollut riittävä peruste otaksua tavaroiden olleen hylättyjä. Olennaista olisi tieto siitä, millaista ja minkä arvoista omaisuutta tiloista oli poistettu ja olivatko vuokranantajan edustajat tietoisia näistä seikoista.

Valtakunnansyyttäjän esitutkinnan rajoittamisesta antaman ohjeen VKS:2016:5 mukaan esitutkinnan voi lopettaa näytön puuttumiseen nojaavalla rajoittamispäätöksellä vain hyvin poikkeuksellisissa tilanteissa. Lisänäytön saamisen tulee silloin olla tiedossa olevien seikkojen perusteella arvioituna varsin epätodennäköistä ja käytännössä lisänäytön hankkimisyritysten myös suuritöisiä.

Päätelmät siitä, että riittävää näyttöä syytteen nostamiseksi ei varsin todennäköisesti tulisi saamaan, on valtakunnansyyttäjänviraston lausunnon mukaan tehty asian laatuun nähden liian aikaisessa vaiheessa ja liian vähäisten tutkintatoimenpiteiden pohjalta. Lisäselvitystä olisi saatu esimerkiksi henkilöiden kuulusteluilla, jotka eivät olisi olleet suuritöisiä.

Epäiltyjen rikosten tarkempi tutkiminen olisi myös parantanut asianomistajien mahdollisuuksia ajaa vahingonkorvausvaatimustaan ja käyttää toissijaista syyteoikeuttaan siinä tapauksessa, että asia ei lopulta olisi edennyt syyteharkintaan tai syytettä ei olisi nostettu.

Mitä tulee päätöksen perusteluihin, valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että päätöksessä olisi pitänyt selkeästi perustella, mistä seikasta ei varsin todennäköisesti tulisi saamaan riittävää näyttöä, eli tässä tapauksessa tahallisuudesta. Tarkemmat perustelut olisivat parantaneet ratkaisun ymmärrettävyyttä.

3.1.2 Oikeusohjeita

Esitutkintalain 3 luvun 10 §:ssä säädetään esitutkinnan rajoittamisesta.

Syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä päättää, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se lopetetaan, jos syyttäjä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla tulisi jättämään syytteen nostamatta eikä tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi syytteen nostamista.

Syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä myös päättää, että esitutkinta lopetetaan, jos tutkinnan jatkamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat selvässä epäsuhteessa tutkittavana olevan asian laatuun ja siitä mahdollisesti odotettavaan seuraamukseen tai jos jo suoritettujen esitutkintatoimenpiteiden perusteella on varsin todennäköistä, että syyttäjä tulisi jättämään syytteen nostamatta muulla kuin 1 momentissa mainitulla perusteella. Esitutkinnan lopettaminen edellyttää lisäksi, ettei tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi esitutkinnan jatkamista.

Esitutkinta on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa aloitettava uudelleen, jos siihen asiassa ilmenneiden uusien seikkojen vuoksi on perusteltua syytä.

Esitutkinnan rajoittamista em. 2 momentin perusteella todettiin asian hallituksen esityksessä (HE 271/2004 vp), että esitutkinnassa selvitetään rikos ja kerätään näyttö rikoksen tapahtumisesta, joten näytön puuttumisen perusteella esitutkinta voitaisiin keskeyttää vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Näytön puuttumisen perusteella esitutkintaan rajoitettaessa huomiota tulisi kiinnittää siihen, olisivatko lisätutkinnasta aiheutuvat kustannukset epäsuhteessa siitä todennäköisesti saatavaan hyötyyn (s. 66–67).

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:ssä säädetään esitutkintapäätöksestä:

Esitutkinnan toimittamatta jättämisestä, lopettamisesta 3 luvun 9 §:n 1 momentin taikka 10 tai 10 a §:n nojalla sekä päättämisestä saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi on tehtävä kirjallinen päätös. Sama koskee muuta vastaavaa esitutkintapäätöstä, joka voi vaikuttaa asianosaisen oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä on ilmentävä:

- 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta;
- 2) asianosaiset;
- 3) asia;
- 4) päätöksen perustelut ja sovelletut säännökset;
- 5) päätöksen sisältö; ja
- 6) lisätietoja antavan esitutkintavirkamiehen yhteystiedot.

Päätös annetaan esitutkinnassa läsnä olevalle asianosaiselle tai lähetetään postitse hänen ilmoittamaansa taikka muuten esitutkintaviranomaisen tiedossa olevaan osoitteeseen.

Päätös saadaan jättää antamatta tai lähettämättä, jos siitä aiheutuisi haittaa kysymyksessä olevan rikoksen tai toisen siihen liittyvän rikoksen selvittämiseksi. Ilmoitus on annettava tai lähetettävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun selvittämisestä aiheutuvaa haittaa ei voi enää aiheuttaa.

Esitutkintaviranomaisen päätöksistä on muuten voimassa, mitä niistä erikseen laissa säädetään.

Esitutkintapäätöksen perusteluista asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 222/2010 vp) on todettu, että päätöksen perustelujen osalta asian ratkaisuun vaikuttavina tosiseikkoina tulisi mainita ainoastaan ne, jotka välittömästi tukevat päätöksen lopputulosta. Tällä edistettäisiin päätöksen ymmärrettävyyttä ja selkeyttä (s. 237).

3.1.3 Kannanotto

C on tekemässään päätöksessään hyväksynyt tutkinnanjohtajan esityksen perusteluineen. Esityksen perusteluissa on todettu muun muassa, että asiassa ei saada näyttöä, että kukaan olisi syyllistynyt asiassa rikokseen ja että asia on pikemminkin sopimusoikeudellinen riita-asia vuokrasuhteen päättämisestä ja tilassa olleen omaisuuden palauttamisesta. Edelleen todetaan, että asiassa saadun selvityksen perusteella olisi ilmeistä, että esitutkinnassa ei tulisi saamaan näyttöä siitä, että asiassa olisi tapahtunut rikosta.

Saatujen selvitysten perusteella asiassa on tehty esitys ja päätös esitutkinnan rajoittamisesta asianosaisten toimittaman kirjallisen materiaalin perusteella. Asiassa ei saadun selvityksen perusteella ole suoritettu kuulusteluja tai alustavia puhutteluja. Aineiston perusteella on tehty arvio muun muassa mahdollisesta tahallisuudesta saatavasta näytöstä.

Voin yhtyä valtakunnansyyttäjänviraston lausunnossaan esittämään, että tahallisuuden olemassaolon selvittäminen on jäänyt pintapuoliseksi. Lisäselvitystä olisi saatu esimerkiksi henkilöitä kuulustelemalla, mikä ei olisi vaatinut poikkeuksellisen työläitä toimenpiteitä.

Kuten edellä mainitussa hallituksen esityksessä on todettu, näytön puuttumisen perusteella esitutkinta voitaisiin keskeyttää vain poikkeuksellisissa tilanteissa ja näytön puuttumisen perusteella esitutkintaan rajoitettaessa huomiota tulisi kiinnittää siihen, olisivatko lisätutkinnasta aiheutuvat kustannukset epäsuhteessa siitä todennäköisesti saatavaan hyötyyn.

Käsitykseni mukaan suoritettavien kuulustelujen kustannukset – eli tässä tapauksessa niistä aiheutuva työmäärä – eivät olisi olleet epäsuhteessa niistä todennäköisesti saatavaan hyötyyn mahdollisen tahallisuusarvion tekemistä varten.

Totean, että asiassa olisi ollut perustellumpaa jättää hyväksymättä tutkinnanjohtajan 15.3.2017 tekemä esitys esitutkinnan rajoittamisesta. Asiassa olisi tullut vähintäänkin kuulustella asiaan osallisia. Vasta tämän jälkeen olisi käsitykseni mukaan ollut riittäviä perusteita arvioida, oliko asiassa perusteita esitutkinnan rajoittamiselle vai olisiko asiassa ollut syytä toimittaa täydellinen esitutkinta.

Mitä tulee päätöksen perusteluihin, totean ratkaisujen perusteluilla olevan monia eri tehtäviä. Esitutkintapäätösten osalta keskeisenä voidaan mielestäni pitää asianosaisten tarvetta saada tietää, miksi esitutkintaa ei toimiteta tai miksi se on lopetettu. Päätöksen perustelut mahdollistavat lisäksi ratkaisujen kontrolloitavuuden. Niillä on merkitystä myös ratkaisijan oman itsekontrollin kannalta, sillä ratkaisija joutuu perusteluja kirjoittaessaan pohtimaan päätöksensä oikeudellista kestävyyttä. Perusteluilla on merkitystä myös viranomaisen toimintaa kohtaan tunnettavan luottamuksen kannalta.

Totean kantelun kohteena olevan päätöksen perustelujen olevan jossain määrin tulkinnanvaraiset ja sellaisenaan jättävät rajoittamisen perusteen epäselväksi. Perusteluissa toisaalta todetaan, että kysymys on pikemmin siviilioikeudellisesta riita-asiasta – vaikka asiassa on katsottu syytä epäillä kynnyksen ylittyneen – kuin rikoksesta ja samalla kuitenkin arvioidaan, tultaisinko esitutkinnassa saamaan näyttöä kenenkään syyllistymisestä rikokseen.

Päätöksen perustelut jättävät edellä olevin perustein aihetta arvostelulle ja asiassa olisi valtakunnansyyttäjänviraston lausunnossa todetuvin tavoin tullut selkeästi perustella, mistä seikasta – eli tässä tapauksessa tahallisuudesta – asiassa ei varsin todennäköisesti tultais samaan riittävää näyttöä.

3.2 Esitutkintapäätös

3.2.1 Saatu selvitys

Rikosylikonstaapeli D kertoo selvityksessään asiaa selvitetyn enimmäkseen asiassa koottujen tietojen perusteella. Jälkimmäinen tutkintapyyntö oli sen kanssa pitkälti samanlainen. D:n mukaan edelleen vahvistui käsitys, että kyseessä on pikemminkin riita-asia. Esimerkiksi vuokranantajan edustaja oli poliisille ilmoittanut, että asia ei olisi rikosasia, vaan omaisuutta koskeva korvausasia. D:n mukaan asian oikeudellisen sekavuuden ja monimutkaisuuden vuoksi asian selvittämiseen ja päättämiseen on käytetty paljon aikaa eikä asiassa ole ollut ketään luonnollista henkilöä epäillyn asemassa.

D kertoo maininneensa kihlakunnansyyttäjä C:lle, että samasta asiasta on tehty uusi rikosilmoitus, johon on lisätty kadonneeksi lisää irtainta omaisuutta. D kertoo ilmoittaneensa C:lle, ettei

tule tarjoamaan asiaa uudelleen rajoitettavaksi, koska ”emme halua luoda ns. ikiliikkujia, eli asioita, joita käsitellään poliisin ja syyttäjän toimesta rajoitusasioina yhä uudelleen ja uudelleen”.

Helsingin poliisilaitos toteaa lausunnossaan, että ensimmäinen tutkintailmoitus on käsitelty noin viidessä kuukaudessa, jonka jälkeen syyttäjä on tehnyt asiassa rajoituspäätöksen, joka on toimitettu myös asianosaisille. Uuden ilmoituksen johdosta vanhaa ilmoitusta ei ole avattu uudelleen tutkintaan vaan asiasta on avattu uusi ilmoitus ja asia. Tähän tutkintailmoitukseen on tehty päätös noin vuoden ja viiden kuukauden kuluttua. Vaikka selvityksessä on tuotu esiin, että asia on ollut oikeudellisesti sekava ja monimutkainen ja sen selvittämiseen ja päättämiseen on käytetty paljon aikaa, Helsingin poliisilaitos toteaa, että tätä aikaa voidaan pitää pitkähkönä. Erityisesti, kun huomioidaan asian aiempi käsittely sekä lisäksi se, että asian syyteoikeus päättyi viikon kuluttua päätöksestä.

Uudessa tutkintapyynnössä on saatu lisäselvityksenä alivuokrasopimus ja luettelo kadonneesta omaisuudesta. Poliisilaitos katsoo, että saatu lisäselvitys ei selvityksen perusteella ole tuonut sellaisia uusia seikkoja asiaan, että esitutkinta olisi näiden perusteella ollut syytä aloittaa uudelleen.

Poliisilaitos toteaa, että tapauksessa tutkinnanjohtaja on asian uudelleen tultua vireille ollut yhteydessä syyttäjään, eikä ole ilmennyt, että esitutkinta olisi tullut aloittaa uudelleen myöskään syyttäjän näkökulmasta. Kuten edellä on tuotu esiin, prosessi olisi ollut selkeämpi eikä epäselvyyksiä olisi ilmeisemmin syntynyt, jos asianomistajan uusi ilmoitus olisi yhdistetty aiempaan ilmoitukseen, jonka perusteella syyttäjä olisi tarvittaessa voinut tehdä tutkinnan uudelleen aloitusarvioinnin. Nyt kuitenkin asiassa oli avattu uusi asia ja ilmoitus, jonka perusteella tutkinnanjohtaja teki oman harkintavallan rajoissaan olevan ratkaisun olla aloittamatta tutkintaa. Tutkinnanjohtaja D oli kuitenkin asian kokonaisuuden ja tilan osalta ollut yhteistyössä myös syyttäjään.

3.2.2 Oikeusohjeita

Esitutkintalain 3 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä. Saman luvun 3 §:n 2 momentin mukaan esitutkinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

Esitutkinnan rajoittamista koskevan esitutkintalain 3 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan esitutkinta on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa aloitettava uudelleen, jos siihen asiassa ilmenneiden uusien seikkojen vuoksi on perusteltua syytä.

3.2.3 Kannanotto

Päätöksen tekemiseen käytetty aika

Velvollisuus toimittaa esitutkintatoimenpiteet ilman aiheetonta viivytystä koskee myös ennen esitutkinnan aloittamista tapahtuvaa esitutkinnan edellytysten tutkimista. Tämä liittyy 3 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään siitä, että esitutkinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

Esitutkinnan toimittamiseen käytetty aika ei saa johtaa siihen, että tutkittavana oleva rikos pääsee vanhentumaan. Esitutkintaviranomaisen onkin heti rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen selvitettävä rikoksen vanhentumisaika ja otettava se huomioon esitutkintatoimenpiteiden kiireellisyyttä harkittaessa. Esitutkinnan hyväksyttävä kesto riippuu kussakin yksittäistapauksessa tutkittavana olevan asian erityispiirteistä kuten sen laadusta ja laajuudesta. Joissain tapauksissa epäilty rikos on tutkittavissa muutamissa päivissä, kun taas toisissa, kaikkein laajimmissa ta-

pauksissa esitutkintaan saattaa kulua useita vuosia ilman, että asiassa olisi aiheettomasti viivytelty. Selvää kuitenkin on, että esitutkinta tulee toimittaa ennen syyteoikeuden vanhentumista siten, että syyteharkintaan jää kohtuullinen aika. Huomioon on mahdollisuuksien mukaan otettava sekä virallisen syyttäjän että myös asianomistajan syyteoikeuden käyttö.

Käsillä olevassa tapauksessa esitutkintapäätös asiassa on tehty vuosi ja viisi kuukautta tutkintapyyntönsä tekemisen jälkeen ja noin viikko ennen tutkintailmoitukseen kirjattua epäiltyjen rikosten syyteoikeuden vanhentumista. Kysymys on ollut asiasta, josta aiemmin oli tehty kohdassa 3.1 tarkoitettu päätös esitutkinnan rajoittamisesta. Saadun selvityksen mukaan aiempaan tutkintapyyntöön verrattuna lisämateriaalina oli lisäselvityksiä kadonneesta omaisuudesta.

Kuten edellä olen todennut, esitutkinnan hyväksyttävä kesto riippuu kussakin yksittäistapauksessa tutkittavana olevan asian erityispiirteistä kuten sen laadusta ja laajuudesta. Tässä tapauksessa uuden tutkintapyyntönsä mukana toimitettu aineisto ei käsitykseni mukaan ole ollut niin laaja, että asian arviointiin käytetty lähes puolentoista vuoden aika olisi hyväksyttävästi perusteltavissa. Vaikka asianomistajalla on ollut rikosoikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n nojalla mahdollisuus käyttää syyteoikeuttaan jo aiemmin tehdyn esitutkinnan rajoittamispäätöksen perusteella, asianomistajalla on toisaalta ollut perusteita odottaa viranomaisen rikosoikeudellista arviointia lisämateriaalin vaikutuksesta asiaan ennen mahdollista syyteoikeuden käyttöä. D:n tekemän päätöksen ja syyteoikeuden vanhentumisen välinen lyhyt aika on aiheuttanut sen, että käsitykseni mukaan asianomistajalla ei olisi ollut tosiasiallista mahdollisuutta syyteoikeutensa käyttämiseen ennen syyteoikeuden vanhentumista.

Edellä olevin perustein katson, että asiassa ei tältä osin ole menetelty lain edellyttämin tavoin ilman aiheetonta viivytystä.

Asian saattaminen syyttäjän arvioitavaksi

Rikosylikonstaapeli D kertoo selvityksessään olleensa yhteydessä esitutkinnan rajoittamisesta päättäneeseen kihlakunnansyyttäjä C:hen ja kertoneensa, että asiassa on tehty uusi tutkintapyyntö.

Esitutkinnan aloittamista uudelleen asiassa, jossa on tehty päätös esitutkinnan rajoittamisesta, koskee edellä selostettu esitutkintalain 3 luvun 10 §:n 3 momentti.

Asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 222/2010 vp, s. 188) todettiin, että koska rajoittamispäätöksen tekee virallinen syyttäjä, päätös uudelleen avaamisesta kuuluisi korostetusti 5 luvun 3 §:n mukaisen esitutkintayhteistyön piiriin. Päätös esitutkinnan aloittamisesta uudelleen edellyttäisi käytännössä yhteydenpitoa syyttäjään, joka myös voisi tarvittaessa määrätä esitutkinnan aloitettavaksi uudelleen.

Edellä olevan osalta laillisuusvalvontakäytännössä lisäksi todettu, että syyttäjän päätettyä esitutkinnan rajoittamisesta, hänellä on edellytykset arvioida sitä, onko aiemmasta päätöksestä huolimatta esitutkintaa syytä jatkaa.

Vaikka asiasta ei ole säädetty laissa, pidän perusteltuna, että asiassa, jossa esitutkinta on lopetettu syyttäjän päätöksellä, tutkinnan mahdollisesta uudelleen aloittamisesta päättää syyttäjä tai asian tutkinnan aloittamisesta ainakin neuvotellaan hänen kanssaan.

Kun asiassa selvityksen perusteella on oltu yhteydessä syyttäjään, asia ei tältä osin anna aiheita toimenpiteisiin.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1 esittämäni käsityksen virheellisyydestä esitutkinnan rajoittamispäätösmenettelyssä aluesyyttäjä C:n tietoon.

Saatan rikosylikonstaapeli D:n tietoon kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen, että esitutkinnassa ei ollut menetelty lain edellyttämin tavoin ilman aiheetonta viivytystä.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni heille.